

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.027 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **Козярук Ользі Олександрівні** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – **«Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за кримінальним правом України (ст. 305 КК України)»**.

«03» лютого 2023 року.

КОЗЯРУК Ольга Олександрівна, 1990 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2018 р. закінчила Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова та здобула освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за спеціальністю Право.

З 2013 року працює на посаді оперативного співробітника в Управлінні Служби безпеки України у Хмельницькій області.

Аспірантка Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **ОМЕЛЬЧУК Олег Миколайович**, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувачка має 9 наукових публікацій, зокрема: чотири статті, три з яких опубліковано у вітчизняних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – у науковому виданні іноземної держави, п'ять виступів та доповідей на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях:

1. Козярук О. О. Обстановка вчинення злочину як обтяжлива обставина у вчиненні контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. *Юридичний бюлетень*. 2020. № 16. С. 258-265.

2. Козярук О. О. Суб'єкт контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 351-360.

3. Козярук О.О. Стадії вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 Кримінального кодексу України. *Європейські перспективи*. 2022. № 3. С. 56-63.

4. Козярук О. О. Родовий об'єкт контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів: порівняльний аспект кримінального законодавства України та деяких зарубіжних країн. *Міжнар. наук. конф. «Вісімнадцяті осінні юридичні*

читання» (м. Хмельницький, 25 жовтня 2019 р.). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права. 2019. С. 46-48.

5. Козярук О. О. Фізичний та психічний примус як кваліфікуюча ознака контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. *XXX міжнар. наук.-практ. интерн. конф. «Травневі наукові читання»* (м. Луцьк, 12 травня 2020 р.). Луцьк, 2020. Ч. 2. С. 41-46.

6. Козярук О. О. Порівняльний аналіз кримінальної відповідальності за контрабанду наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за законодавством України та деяких зарубіжних країн. *XXXI міжнар. наук.-практ. интерн. конф. «Літні наукові підсумки 2020 року»* (м. Дніпро, 04 червня 2020 р.). Дніпро, 2020. Ч. 3. С. 19-26.

7. Козярук О. О. Суб'єктивна сторона контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за законодавством України. *XXXVI міжнар. наук.-практ. интерн. конф. «Актуальні досягнення та проблеми сучасної освіти та науки»* (м. Чернівці, 12 жовтня 2020 р.). Чернівці, 2020. С. 25-32.

8. Козярук О. О. Втягнення неповнолітніх осіб як кваліфікуюча ознака вчинення контрабанди наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за законодавством України. *V міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасна наука: проблеми і перспективи»* (м. Київ, 10-11 грудня 2020 р.). Київ, 2020. Ч. 1. С. 35-37.

9. Kozyaruk O. Stages of the Commission of the Smuggling of Narcotic Drugs, Their Analogues and Precursors, or Contrefeit Drugs. *Krakowskie studia Malopolskie*. 2020. № 3 (27). P. 140-159.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Сергій Антонович КРУШИНСЬКИЙ**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Авторка, визначаючи, об'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, проаналізувала низку концепцій, підходів, що існують у кримінально-правовій доктрині щодо сутності об'єкта кримінального правопорушення. Пропонуючи власне розуміння цього поняття, вона визначає його як «суспільні відносини, цінності, матеріальні та нематеріальні блага...». З цього не зрозуміло, яку концепцію дисертантка вважає найбільш обґрунтованою.

2. Додаткового обґрунтування потребує позиція дисертантки про необхідність виключення складу контрабанди наркотичних засобів із розділу XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» та включення до розділу VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», адже

наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги вилучені з цивільного обороту.

3. Важко погодитись із твердженням дисертантки про те, що якщо особи, які вчиняють одне і те ж протиправне діяння, посягають на один і той самий об'єкт, однак несуть різну відповідальність, порушується принцип індивідуалізації покарання. Адже принцип індивідуалізації покарання якраз і передбачає урахування під час призначення покарання особи обвинуваченого, обставин, що пом'якшують і обтяжують його покарання, інших обставин конкретного кримінального провадження.

4. Аналізуючи статистику застосування покарань за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, дисертантка окремо виділяє відсоток випадків, коли обвинувачені звільнялись від відбування покарання. Однак при цьому не зазначається, які ж покарання судом були призначені, що не дає можливості оцінити обґрунтованість виду і розміру призначеного покарання».

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Віктор Миколайович ЗАХАРЧУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Додаткової аргументації, як видається, потребує позиція авторки, викладена нею на с. 66 дисертації, і яка полягає у визначенні основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України порядку суспільних відносин у сфері економічно-господарської діяльності держави. У дисертації аргументи на користь цієї позиції у одному абзаці. Виникає потреба у розгалуженій системі аргументів на користь обґрунтованості такого безпосереднього об'єкту, адже це має своїм наслідком потребу в переміщенні аналізованого складу кримінального правопорушення до іншого розділу КК України.

2. На думку рецензента, робота переобтяжена аналізом теоретичних положень щодо елементів складу кримінального правопорушення. Цьому приділено досить значний обсяг дисертації. Однак це жодною мірою не сприяє вирішенню поставлених у роботі завдань. Крім того, якщо вже і аналізувати відповідні положення кримінально-правової науки, то варто звертати увагу і на сучасні теорії та аргументи.

3. Недостатньо аргументованою є позиція про можливість вчинення контрабанди шляхом бездіяльності. Адже в будь-якому разі потрібно готуватися до таких дій - наркотики потрібно заховати, а перевозити – це дії. Позиція авторки про те, що кримінально протиправна бездіяльність може проявлятися у вигляді, наприклад, сприяння організованій злочинній групі працівника митного органу, який у силу тих чи інших обставин, не виконав покладені на нього обов'язки є дискусійною, адже така особа не виконує об'єктивну сторону кримінального правопорушення, а є пособником.

4. Проводячи розмежування досліджуваного кримінального правопорушення із суміжними слід, безумовно, порівнювати певні ознаки,

однак розмежування – це виділення спільних і відмінних ознак, встановлення співвідношення – норми загальні і спеціальна, частина і ціле, норми конкуруючі, норми можуть бути застосовані одночасно (сукупність). У висновках не вказано, як співвідносяться між собою кримінальні правопорушення, які розмежовуються та які мають бути правилами їх кваліфікації».

Офіційна опонентка – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри адміністративного і кримінального права Одеського національного морського університету, **Наталія Анатоліївна ОРЛОВСЬКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Не можна погодитися з твердженням щодо прирівняння замаху на контрабанду наркотичних засобів та закінченого кримінального правопорушення:

ті аргументи, які наводяться дисертанткою на користь такого бачення (Д: 105, 112), свідчать про вади кваліфікації правопорушень та проблеми призначення покарання, а не про однаковий ступінь суспільної небезпечності діяння. Саме поняття замаху означає не доведення наміру до кінця, тому наголошення на однаковому ступеню небезпечності при замаху та закінченому правопорушенні суперечить логіці виділення стадій;

оскільки авторка пропонує конструкцію диспозиції на кшталт ст.ст.348, 348-1 КК, звернемо увагу, що йдеться про особливо тяжкі злочини, межі санкцій є досить широкими. У такому випадку можна побачити сенс криміналізації та пеналізації замаху як альтернативної форми діяння. Але ж, за пропозицією авторки, навіть закінчене кримінальне правопорушення за ч.1 ст.305 КК – це нетяжкий злочин;

яким чином авторка пропонує вирішувати питання про добровільну відмову при контрабанді наркотичних засобів?

2. Спірними видаються пропозиції авторки щодо запровадження великої кількості кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих обставин. Правила юридичної техніки визначають доцільність формування більш загальних нормативних приписів та намагання уникати надмірної казуальності. Зрозуміло, що дисертантка таким чином хоче нівелювати вади правозастосовної діяльності. Однак для досягнення цієї мети вона обирає не найвдаліший шлях: наприклад, можна розглядати розширення переліку обставин, що обтяжують покарання; пропонувати уточнення правових позицій щодо кваліфікації сукупності кримінальних правопорушень тощо.

3. У підрозділі 2.4 авторка розглядає питання суб'єктивної сторони контрабанди наркотичних засобів. Однак робота б виграла у разі звернення дослідниці до питань впливу юридичної помилки у незаконності свого діяння на характеристику вини особи. Зокрема, чи допускає дослідниця виключення умислу на вчинення кримінального правопорушення у разі сумлінної помилки (омани)?

4. Одним із концептуальних положень роботи є пропозиція щодо уточнення родового об'єкта контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів,

що тягнутиме розташування відповідної статті (ст.201-2 – на думку дослідниці) у розділі VII Особливої частини КК (Д: 290). Однак звернемо увагу на вельми спірне бачення побудови санкцій ч.ч.1-3 ст.201-2 КК. Зокрема, важливою засадою побудови санкцій є їх відповідність типовому ступеню суспільної небезпечності діяння. У свою чергу, цей типовий ступінь визначається, у тому числі, у співставленні з діяннями, подібними за видовим об'єктом. Але в дисертантки виходить, що контрабанда наркотичних засобів (основний склад) є менш небезпечним діянням порівняно з іншими видами контрабанди: за ч.1 ст.201-2 КК пропонується альтернативна санкція - штраф від 250 до 500 НМДГ або позбавлення волі до 3 років, хоча за ч.1 ст.201 КК санкція безальтернативна – позбавлення волі від 3 до 7 років; за ч.1 ст.201-1 КК санкція безальтернативна – позбавлення волі від 3 до 5 років.

5. Авторка зазначає, що діяння, передбачені ст.305 КК, є транснаціональними і підкреслює підвищену суспільну небезпечність їх вчинення. Тому було б цікавим почути думку дисертантки щодо доцільності запровадження такої особливо кваліфікуючої ознаки як участь в транснаціональній організації, яка займається контрабандою наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (за прикладом ч.5 ст.143 КК).

6. Слід зазначити, що подекуди авторка допускає неточності та формулює суперечливі твердження. Наприклад: «попередження вчинення кримінальних правопорушень юридичними особами» (стосовно заходів кримінально- правового характеру щодо юридичних осіб - Д: 142); «санкцію ч. 2 і 3 ст. 305 ККУ слід змістити у сторону зменшення» (стосовно пропозиції про уточнення санкцій вказаних кримінально-правових норм - Д: 186) тощо».

Офіційна опонентка – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри кримінального права і процесу Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», **Світлана Олександрівна СОРОКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Серед розглянутих дисертанткою різних поглядів вчених стосовно визначення та розуміння об'єкта кримінального правопорушення не розкрито позицію професора Костенка О.М., який вважає, що загальним об'єктом будь-яких кримінальних правопорушень є закріплений в законодавстві порядок відносин між людьми, необхідний для забезпечення безпеки кожного з них, про те за результатами дослідження авторкою зроблено висновок про те, що родовим об'єктом контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів слід вважати встановлений порядок суспільних відносин у сфері економічно-господарської діяльності, основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, є порядок суспільних відносин у сфері економічно-господарської діяльності держави, а додатковим факультативним – встановлений порядок суспільних відносин у сфері охорони здоров'я населення (с. 2-3,24-25, 63-66 дисертації). Тому, хотілось би під час публічного захисту почути обґрунтування такої позиції.

2. Дисертантка, провівши дослідження, дійшла висновку про доцільність розширення предмету кримінального правопорушення, передбаченого ст. 305 КК України, включивши до нього інструменти та обладнання, призначені для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів, проте вона зазначає, що в українському законодавстві відсутнє поняття «інструменту», що може бути використаний для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (с.73 дисертації), не запропоновано таке поняття і авторкою.

3. Позитивною є пропозиція дисертантки щодо необхідності ефективного державного контролю за згаданими інструментами та обладнанням, авторка пропонує, що для цього необхідно прийняти окремий нормативно-правовий акт або внести суттєві зміни до Переліку обладнання, яке використовується для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2008 № 140), в якому встановити перелік інструментів та обладнання, переміщення яких через митний кордон України буде заборонено або обмежено, проте незрозуміло хто саме має розробити такий нормативно-правовий акт або зміни до Переліку обладнання, яке використовується для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, а також перелік інструментів та обладнання, переміщення яких через митний кордон України буде заборонено або обмежено (с. 74 дисертації).

4. Під час дослідження дисертантка дійшла висновку, що родовим об'єктом контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів є встановлений порядок суспільних відносин у сфері економічно- господарської діяльності і пропонує: враховуючи викладене, ст. 305 ККУ варто виключити із розділу XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення» та включити у розділ VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності», надавши їй порядковий номер, 201-2. (с. 63 дисертації), проте незрозуміло, чому авторка про це не зазначає в науковій новизні одержаних результатів.

5. Дискусійною, на нашу думку, є позиція дисертантки щодо необхідності вказати у нормі ст. 305 КК України такого способу вчинення контрабанди наркотичних засобів, як «з недостовірним використанням документів або засобів митної ідентифікації, чи поєднане з недекларуванням або недостовірним декларуванням». Як зазначає авторка, що відповідно до правил кваліфікації кримінальних правопорушень «спосіб вчинення кримінального правопорушення не утворює сукупності кримінальних правопорушень, якщо він є обов'язковою, необхідною та невід'ємною ознакою певного діяння», тому при використанні підроблених документів, контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів не потребуватиме додаткової кваліфікації за ст. 358 КК України (с. 96 дисертації). Уявляється,

що обґрунтування внесення таких змін є недостатньо вагогим і сприятиме нагромадженню статті зайвими термінами.

6. Дисертанткою проведено велику науково-дослідну роботу і було запропоновано багато змін і доповнень до ст. 305 КК України, проте не сформульований остаточний варіант статті в новій редакції, що надало б дисертації повноти і завершеності».

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, **Олег Миколайович ОМЕЛЬЧУК**. Виступ позитивний без зауважень.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, **Віктор Володимирович НАЛУЦИШИН**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» **5** членів ради,
«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Козярук Ользі Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ **70.895.027**

Віктор НАЛУЦИШИН